

Juglans regia (Ořešák královský)

synonyma: *Juglans duclouxiana*, *Juglans fallax*, *Juglans kamaonia*, *Juglans orientis*, *J. subsp. fallax*, *J. var. kamaonia*, *J. var. sinensis*, *Juglans sinensis*

čeleď: Juglandaceae

oblasti: Afganistán, Albánie, Andalusie, Arménie, Ázerbájdžán, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Černá Hora, Česká republika, Gruzie, Himálaj, Idaho, Indie, Írán, Irsko, Itálie, J Čína, Kalifornie, Kašmír, Katalánsko, Kavkaz, Korsika, Kosovo, Kréta, Kyrgyzstán, Libanon, Makedonie, Malá Asie (Anatolie), Michigan, Myanmar (Barma), Německo, Nepál, New York, Ontario, Pákistán, Polsko, Rakousko, Řecko, Rumunsko, Sardínie, Sicílie, Slovinsko, Srbsko, Střední Amerika, Sýrie, Švýcarsko, Tádžikistán, Velká Británie, Washington, Xizang (Tibet)

Roste od Malé Asie až po Himálaj v podobě opadavého větrosnubného stromu. Dorůstá výšky (10 -) 20 - 25 (i 30)m a do šířky 10 - 20m. Borka je hladká, rozpraskaná, šedé barvy. Větve jsou v mládí sivozelené až šedohnědé, terminální pupeny řídce plstnaté a dlouhé 6 - 7mm. Listy jsou dlouhé 20 - 40 (i 45)cm, lichozpeřené, tvořené z 5 - 9 (i 13)ti lístků, vlastní lístky jsou tmavě zelené, vejčité až obvejčité, špičaté a dlouhé (5 -) 6 - 15cm. Kvete v převislých jehnědách barvy žlutozelené, samčí jsou delší, dlouhé (7 -) 10 - 11 (i 12)cm, široké 1 - 2cm a samičími je kratší klas délky do 5cm v počtu 2 - 5ks. Vlastní plod světlehnědé barvy velikosti 3 - 5cm je pak ukrytý v hladkém kožovitém obalu. Začnou se vytvářet nejdříve po 10ti letech. Obsahují vodu, olej, bílkoviny, Ca, P a Fe. Z vitamínů jsou zastoupeny A, B₁, B₂ a P, malé množství C. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *acuta* - ořech ostře špičatý se širokou základnou
- '*Adpersa*' - listy bíle skvrnitě a pruhované, občas i mladé větve
- '*Apollo*' - mladé větve i pupeny hnědozelené, pupeny kulovité; listy tvoří 5 - 7 lístků; plody polopapíráky délky 4,3 - 4,4 x 3,7 - 3,9 x 3,5 - 3,6cm; jádro světle žluté; středně raný, plodnost středně velká až velká
- '*Bartheriana*' - ořechy mandlovitého tvaru
- '*Bohumil*' - plody polopapíráky, středně velké až velké, chutné, skořápka slabá až střední; rychlý růst; raný až středně raný, plodnost střední
- '*Buchlov*' - větve světle hnědozelené, pupeny kulovité až protáhlé, šedohnědé; listy tvoří 5 - 7 lístků, v mládí světlezelené až nažloutlé, později zelené; plody polopapíráky, dlouhé 4,2 - 4,4
- var. *carinata* - ořech má silný tlustý okraj a díky tomu je špatně luštitelný
- var. *connata* - malý tvrdý tlustostěnný kamenáč
- '*Corcyrensis*' - listy dlouhé 50 - 60cm, vrcholové 3 dlouhé 20cm, široké 12cm, krátce řapíčkaté, ostatní výrazně menší, bledě zelené, lesklé
- var. *cylindrica* - ořech válcovitý, skořápka polotvrdá
- var. *durissima* - velké tlustostěnné tvrdé kamenáče
- '*Franquette*' - pozdní kvetení, plody jakostní
- subsp. *fallax* (Ořešák královský klamný) - Čína, Himálaj, Írán, Afganistán, Indie; listy tvoří 2 - 4 páry vejčitých špičatých až tupých drobně vroubkovaných lístků; plody kulovité, nahnědlé, má hladkou tlustou skořápku bez vnitřních přepážek
- var. *fertilis* - polopapíráky, 7 - 28 plodů v hroznu
- '*Heterophylla*' - habitus s užší korunou ve spodní části; listy mají 30cm dlouhé řapíky, čepel tvoří 5 - 9 úzkých asymetricky zubatých až laločnatých lístků
- f. *heterophylla* - (odlišný od '*Heterophylla*'), středně velký, hustěji větvený; listy asymetricky lichozpeřené, lístky kopinaté, špičaté (i mírně laločnaté)
- f. *joannis* - pozdní rašení
- '*Jupiter*' - větve v mládí šedohnědé (i plstnaté), pupeny kulovité, tmavěhnědé; listy tvoří 5 - 7 lístků v barvě světlezelené, načervenalé, později tmavězelené; plody polopapíráky, dlouhé 4,5cm, jádro

skořicové, středně dobře lušitelné, vhodné pro okamžitou spotřebu (postupně hořknou); středně raná až pozdní

- 'Kardinál' - polopapírky, červené středně velké jádro se středně tlustou skořápkou a lehkou lušitelností, chutné; středně raný až pozdní; plodnost střední až velká
- var. *laciniata*/*Laciniata*/f. *asplenifolia*/f. *filicifolia*/f. *salicifolia*/J. *filicifolia* - stromovitý habitus s užší spodní stranou, někdy i větší široce 1/2kulovitý keř; listy dlouhé 25cm, široké 30cm, lístky hluboce zastříhané, větvena i žilky tmavěčervené
- 'Lake' - plod polopapírky, eliptický, jádro žluté
- var. *macrocarpa* - křapáče délky 5cm, šířky 6cm, skořápka někdy dírkovaná
- 'Magdon' - větve v mládí světlehnědé, pupeny menší, kulovité, světlehnědé až nazelenalé; listy tvoří 7 - 9 lístků v barvě šedozeleň, později zelené; plody polopapírky, dlouhé 3,7 - 3,9cm
- 'Mars' - větve v mládí světlehnědé až hnědé, pupeny malé, kulovité, tmavěhnědé; listy mají 5 - 7 i více lístků v barvě světlezelené i načervenalé, později zelené; pozdně rašící, bohatě plodící; plod polopapírky, široce vejčitý až oválný, dlouhý 4,5cm, nápadná špička; světlé jádro, nasládlé, dobře lušitelné
- var. *maxima*/*Maxima*' - obrovské křapáče
- var. *membranaceae* - plody kulaté, vejčité, někdy špičaté, skořápka žlutá, slabá (i blanitá)
- 'Monophylla' - habitus ve spodní části užší; listy často redukované na 1 velký terminální lístek
- var. *oblonga* - plod podlouhlý, skořápka polotvrdá
- var. *orientis* - listy tvoří 3 - 9 kopinatých tupých lístků; ořechy mají slabou skořápku
- 'Pendula' - větve převislé
- 'Praepaturiens' - vyšší široce polokulovitý keř; plodí často již v 5ti letech v hroznech
- 'Purpurea' - habitus obvykle ve spodní části užší; listy červené až růžovofialové; pomalý růst
- var. *racemosa*/*Racemosa*' - hroznovitě křapáče po (7 -) 10 - 15 (i 24)ks kulatého až mírně vejčitého tvaru
- var. *rostrata* - plod dlouze vejčitý, báze tupá, vršek zahnutý zobák
- var. *rotunda* - ořech kulatý, polotvrdá skořápky
- var. *rubra*/*Rubra*' - červená jádra
- 'Saturn' - větve v mládí tmavěhnědé, pupeny kulovité; listy světlezelené, načervenalé, později zelené; plody obvejčité polopapírky, dlouhé 1,2 - 1,4cm, drobná špička
- 'Seifersdorfský' - větve v mládí hnědé, pupeny kulovité a hnědé, rašení ranné; listy světlezelené, později zelené, lesklé; plod kulatý až oválný polopapírky, dlouhý 4,2cm, jádro světležluté, sladké, dobře lušitelné
- 'Senický' - polovzpřímený habitus; ranné rašení, samčí květy kvetou dříve než samičí; tlustá skořápka
- var. *serotina* - pozdní rašení; skořápka tvrdá, hrubě zbrázděná
- 'Sychrov' - ranné rašení; středně tlustá skořápka, jádro střední červené, sladké
- var. *tenera* - plody kulaté, vejčité nebo válcovité, papírky
- 'Titmouse'
- subsp. *turcomanica* - lístky dlouze kopinaté až vejčitě kopinaté
- 'Viktoria'/'Victoria' - ranné až středně ranné rašení; plod polopapírky, široce vejčitý; velké plody, světlehnědé jádro
- 'Vilém' - středně ranné až pozdní rašení; středně tlustá skořápka, široce lichoběžníkový, nahořklé jádro
- 'Wilson's Wonder' - dříve plodící

Vyhovuje mu humózní hluboká a propustná půda se zásaditým pH a plné slunce. Je mrazuvzdorný až do -30°C. Listy se nedávají do kompostu. Řez je možný pouze na konci zimy, poškozené větve na konci léta. Zásadně se nedoporučuje nějakým způsobem zasahovat do koruny. Měla by být ponechána růstu tak jak sama potřebuje.

<https://www.rostliny.net/>